

IN MEMORIAM

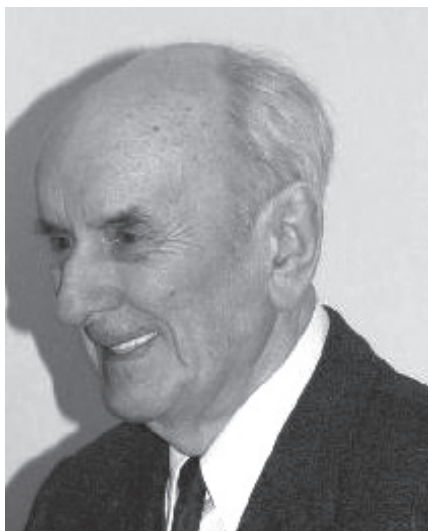
Maros Dezső
(1920–2011)

Maros Dezső 1920. szeptember 30-án született Hátszegen. Középiskoláit Petrozsényben végezte (1939), és a budapesti József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet (1943). A mérnöki képzésen túl matematikai tanulmányokat is folytatott, s ez az érdeklődése későbbi munkásságát is meghatározta – kiegészülve a számítástechnikai ismeretekkel. Pályáját a kolozsvári Dermata Bőr- és Cipőgyárban kezdte üzemmérnöként, s a gyakorlati feladatok gyors, újszerű megoldásával már akkor feltűnt élénk műszaki gondolkodása. Elismerésképpen az üzem főgépészévé nevezték ki.

Az iparral való kapcsolata élete során mindig megmaradt, fontosnak tartotta az elméleti eredmények gyakorlati hasznosítását.

Oktatótevékenységét a kolozsvári Műszaki Egyetem magyar tagozatán kezdte 1947-ben, ennek megszüntetése után a Politechnikai Intézet (ma Kolozsvári Műszaki Egyetem) tanára lett. Végigjárta az egyetemi ranglétra minden fokozatát (1961-től egyetemi docens, 1966-tól professzor, majd 1986-tól nyugdíjas konzulens professzor lett). A műszaki tudományok terén nyerte el a doktori (1970), majd az akadémiai doktori (1972) címet.

Oktatási tevékenysége során szervező-vezető szerepet is vállalt (1950–1960 között). Nyolc évig a Mechanika Tanszék vezetője, 1951–1953 között a kolozsvári Mechanikai Intézet aligazgatója volt, majd 1953-tól 1956-ig a Politechnikai Intézet Mechanika és Technológia Karán töltött be dékáni tisztséget. Oktatásszervezési és fejlesztési törekvései eredményeként jött létre az ő irányítása alatt két laboratórium (Géprajz és Ábrázoló geometria, valamint Mechanizmus), melyek berendezésének terveit saját kezűleg készítette el. Fontosnak tartotta a minőségi oktatást, előadásait korszerű elemekre építette, szemléltető eszközöket (mikromakettek) alkalmazott az elvont kinematikai jelenségek megértéséhez. Ugyanakkor tizenegy, nyomtatásban megjelent kurzust, illetve laboratóriumi segédletet készített.

Az oktatási tevékenységek nem akadályozták a komoly kutatási feladatokban, hiszen egyidejűleg, több mint tíz évig a Román Tudományos Akadémia kolozsvári Számítási Intézetének volt tudományos főkutatója.

Kutatási területe a gépek dinamikája és a fogaskerekek általános kapcsolódáselmélete, valamint gyártástechnológiája. Doktori értekezésének témája a kapcsolás általános alaptörvénye, illetve az alkalmazások az elikoidális fogfelületek kinematikai számításánál (1968). Új tervezési lehetőségeket tárt fel, növelve a fogaskerekek működési biztonságát.

Fő kutatási területe a több szabadságfokú mechanizmusok kinematikája és dinamikája, behatóan foglalkozott a fogaskerekes hajtások elméletével és gyártási technológiájának kérdéseivel. Több módszertani újítás bevezetése fűződik a nevéhez. A kitérő tengelyű csiga hordképének lokalizálására sajátos mátrixos számítási módszert dolgozott ki. A fogaskerék párok kapcsolódás-elméletét vizsgálva sikerrel általánosította a fogfelületek kapcsolódását, s ennek köszönhetően szimulálhatóvá tette a gyártási-összeszerelési paraméterek megváltoztatását.

Kutatási tevékenységének eredményeit több mint száz szaktanulmányban közölte hat nyelven. Hat tanulmánykötetet írt. Összesen harmincöt megbízásos szerződés, negyvennyolc kidolgozott és megvalósított mérnöki terv, tizenegy bejegyzett szabadalom, valamint tizenegy ismeretterjesztő cikk szerzője.

Kiemelkedő munkái: *Mechanizmusok kinematikája és dinamikája (1958)*, *Fogaskerekek kinematikája (1958)*, *Csigahajtások (1966)*, *Csigahajtások (Bp., 1970)*, *Forgótetek kiegyensúlyozása (1979)*, *Mechanizmusok (1980)*, *Rudazatos mechanizmusok kinematikájának numerikus elemzése (1981)*, *Síkbeli gépszerkezetek numerikus számítása (1987)*.

Tagja volt a Magyar Genius Társaságnak, a Román Műszaki Tudományos Akadémiának, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaságnak (EMT), az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek, s tiszteleti tagja a Romániai Robotika Szövetségnek (ARR). Nemzetközi szervezetek is tagjaik közé választották: Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik, International Federation for the Theory of Machines and Mechanisms (a kolozsvári körzet alapítója és elnöke), Magyar Mérnökök és Építészek Világszövetsége, Sociétés d'Etudes de l'Industrie de l'Engrenage (Párizs).

Ugyanakkor aktív tagja volt a Műszaki Szemle szerkesztőbizottságának (EMT), illetve a Fialat Műszakiak Tudományos Ülésszak Tudományos Bizottságának is (EME).

Munka Érdemrenddel 1954-ben jutalmazták. 1993-ban a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választotta. Ugyancsak 1993-ban vehette át a Budapesti Műszaki Egyetem, 1999-ben pedig a kolozsvári Műszaki Egyetem díszoklevelét, majd 2001-ben ez utóbbi tanintézmény, valamint a brassói Transilvania Egyetem díszdoktorává avatták. 1999 óta a Román Műszaki Tudományos Akadémia gépészmérnöki tagozatának rendes tagja.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület alapító tagja, 2004-ben a közgyűlés tiszteleti taggá választotta. 2005-ben Kolozsvár díszpolgára címmel, 2008-ban a Magyar Mérnöki Kamara Gépészeti Tagozatának Botka Imre-díjjával tüntették ki. Az EME gr. Mikó Imre jubileumi éremmel tüntette ki 2009-ben, elismerve tudományos munkásságát.

Maros Dezső professzor a kolozsvári fogaskerék-iskola megalapítója, *Csigahajtások* c. könyve ennek alapvető forrásdokumentuma, mely magyar és román nyelven is megjelent.

Negyven évig oktatta a mérnökhallgatókat, tizenhárom mérnökdoktort nevelt, akiknek tudást, emberi tartást, mérnöki gondolkodást adott, s a mérnöki feladatok precíz végzésére, a kutatási munka iránti szeretetre s elkötelezettségre biztatta őket.

Utolsó beszélgetésünkkor a fiatal műszaki kutatók támogatását szorgalmazta, egy díj alapításának közreműködésére kért fel, melyet évenként, márciusban a *Fiatál Műszakiak Tudományos Ülésszakán* kívánt átadni.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Műszaki Tudományok Szakosztálya Maros Dezső professzor kezdeményezésére és támogatásával létrehozta a Maros Dezső-díjat. Célja a romániai magyar ifjú műszaki szakemberek kutatásának támogatása, elismerése, illetve kutatásra való ösztönzése. A Maros Dezső-díj első ízben 2012. március 22-én kerül átadásra átadva a Fiatál Műszakiak XVII. Tudományos Ülésszakán.

Ily módon a műszaki társadalom jeles képviselője emlékét örökké megőrizzük!

Bitay Enikő